

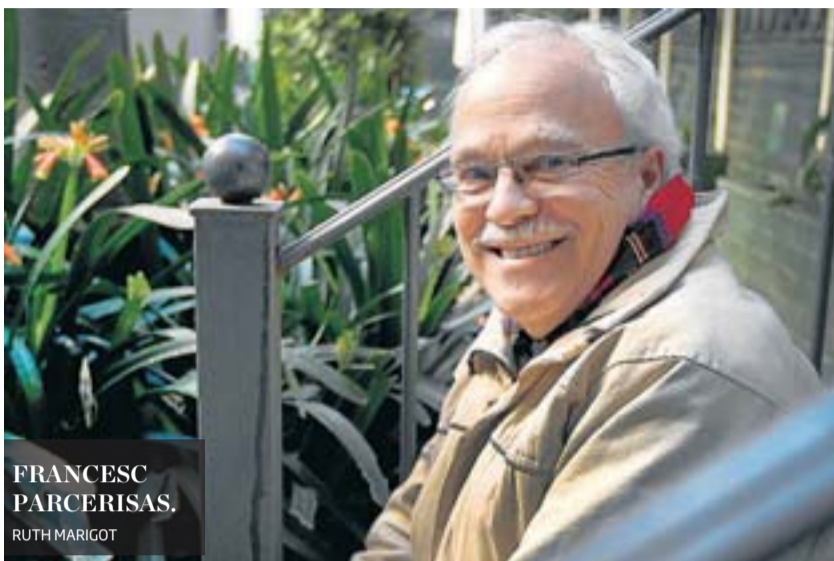
L'escriptura i els dies: Pequín-Escània

JOAQUIM
ARMENGOL

Fa dies que coincideixen a les llibreries quantitat de títols singulars sota l'emparedat d'aquest gènere historiogràfic

que dona les notícies per dies. Una categoria literària, no ho oblidem, que ha donat obres eminentes. Les circumstàncies del país sembla que afavoreixen un cert renaixement de les memòries i els dietaris. Potser l'atzar i l'alè personal d'alguns editors proporcionen aquest tipus d'estupenda i culta simultaneïtat: Estelrich, Formosa, Miralles, Parcerisas o el mateix Casasses.

La primavera a Pequín, de Francesc Parcerisas, és una obra peculiar, tant en la seva part formal com en l'ajustada declaració d'intencions: descriure abans que opinar, desarrelar els prejudicis occidentals davant una realitat estranya, com és la d'una ciutat com ara Pequín, tan incommensurable i desconeguda per l'autor. Un vagar i embadocar-se per les coses més anodines i properes, un topar i mirar, certament d'aires planians, en el sentit de copsar la realitat d'uns passejos improvisats que bandegen l'ànima encuriosida del caminant. El que sorprèn d'aquest dietari particular és la seva deliberada composició literària, que sargeix tres línies narratives distintes i difícils d'embarstar. Una elecció que passa per la descripció curiosa dels passejos per la ciutat, animada per escenes i anotacions quotidianes de l'instant; per la traducció esparsa d'una pila de poemes, alguns tenyits de procacitat, d'altres de bellesa, un bon contrapunt líric que ens acompanya davant la proverbial cultural xinesa, i, finalment, la narració dels somnis que l'escriptor té durant

FRANCESC
PARCERISAS.
RUTH MARIOT

ENRIC CASASSES.
RUTH MARIOT

l'estada a Pequín, un llast íntim una mica carregós i poc interessant malgrat el simbolisme que hi cerquem i el lligam que pugui significar amb la pròpia tradició occidental.

Un dietari que, tot i això, ens subjugua per la llengua, l'originalitat i el matís reflexiu en les observacions, pel to humil i antitòpic, i per algunes descripcions i perplexitats extraordinàries: com les que originen els mercats, els restaurants, la soledat

esparsa d'uns pals de fregar, o l'enrevessat art d'embolicar.

Diari d'Escània i Univers endins és una veritable sorpresa literària. Casasses no havia publicat mai un dietari. De fet, m'atreveria a dir que aquest llibre tampoc no ho és, un dietari: l'estil directe cultivat que emprà l'escriptor i el to narratiu converteixen l'afer quotidià d'aquells dies en un veritable relat d'acció; i magnífic, per cert. I encara més, aquest és un volum triple

perquè el memoràndum literari ve acompanyat d'un poema llarg, parit simultàniament i amb molt d'esforç, durant l'estada al sud de Suècia, Escània, l'estiu del 1980 (poema perdut i feliçment retrobat), i dos apèndixs poètico-irònics la mar de salats.

Si Casasses recala en un lloc com Escània és seguint l'ànima femenina de la que anomena "criatura de llum", "criatura de dol", "infant de llum", o "la que m'escura els ossos", segons vagin les coses; al·legories d'un amor lluminós que resulta tenir un avi solitari pagès que, bàsicament, gruny per comunicar-se. Una figura semblant a una mena de guardià del món rural que captiva Casasses, no només per la descoberta de l'espai suec, sinó per tot un món que sorgeix davant la vista i al qual es lliga, replè com està de rituals primitius i festivitats. El diari és una descripció d'aquest dia a dia, que passa per visites a personatges dels voltants, collida de maduixots, celebracions festives alcohòliques, banys alliberadors, estada a la casa del camperol, contemplació del cementiri, lectures diverses, escriptura, etc. Una narració enriquida per evocadores reflexions a causa del temps, la infància, la terra primitiva, la pèrdua d'essència; tot plegat amb ecos de mossèn Cinto i Maragall que semblen recórrer el solstici d'estiu i cridar un retorn al món pur.

El llarg poema *Univers endins* resulta ser una exploració visceral lligada a la terra que fem malbé. Versos contra el toix deliri humà de conquerir-ho i alterar-ho tot, per cercar l'harmonia d'un terror al qual pertanyem i estem lligats inextricablement. Un poema que clama, si més no, un pacte d'empara al món.

Per damunt de tot, però, fulgura la increïble prosa de Casasses, viva, divertida, enjogassada, subjugant, una llengua de veritat sensorial: "De cop, es tapa el sol i cau una gota, una altra gota rebota, una gota amb regota bota i rebota i dugues gotes es tornen tres gotes de gota i gota-gota que bota i rebota, regota que gota fins que s'obre el cel i aboca la bóta de totes les gotes: hem quedat xops". O no? ♦♦

LA PRIMAVERA
A PEQUÍN
FRANCESC
PARCERISAS
QUADERNSCREMA
200 PÀG./22 €

DIARI
D'ESCÀNIA I
UNIVERS
ENDINS
ENRIC CASASSES
EMPÚRIES
200 PÀG./22 €

L'illa de Marc Pastor

PERE
ANTONI
PONS

Marc Pastor (Barcelona, 1977) sol construir les seves novel·les prenent com a punt de partida uns patrons de gènere molt definits, associats normalment a la literatura popular. Òbviament, se'ls apropia i els versiona. I els banya, també, d'ironia i de referències pop. Ara bé, mai no es proposa de subvertir-los. Ni els tracta com simples artefactes amb què especular o com pures convencions amb què jugar. Al contrari: preserva la seva naturalesa genuïna. I la posa al dia. A *La mala dona* (La Magrana, 2008), on contava el cas de la vampiressa del Raval, va muntar, amb uns resultats notables, un relat clàssicament policíac que feia frontera amb el gènere de terror. I a *L'any de la plaga* (La Magrana, 2010), un *remake* desbocat de *La invasió dels lladres de cossos*, va confeccionar un *thriller* apocalíptic

d'allò més intel·ligent i entretingut, amb alienígenes, un toc de comèdia adrenalínica i molta acció.

Amb *Bioko*, Pastor ha volgut repetir la fórmula que tan bé li ha funcionat fins ara. Híbrid d'aventures colonials i de ciència-ficció –per força, la mescla remet a Jules Verne–, la novel·la ens presenta de nou el personatge de Moisès Corvo, l'inspector protagonista de *La mala dona*. Aquí el trobem, de molt jove, fent de soldat a l'Àfrica. Castigat per les seves constants indisposicions, és enviat a Fernando Poo (la Bioko del títol), "una illa on destinar aquells a qui se'ls nega el destí", situada al golf de Guinea, marcada pels jocs de poder entre les forces britàniques i les espanyoles, i ferida pels conflictes racials entre els colonitzadors blancs i els oriünds negres.

Bioko es desplega en dos plans narratius. El més llarg i principal, concebut sota l'influx explícit de H. Rider Haggard –autor de *Les mines del rei Salomó*–, se centra en

les peripècies del soldat Corvo: les complicades relacions que manté amb els seus superiors, les incursions que fa per l'illa, la investigació d'unes matances atroces que ningú és capaç d'explicar... El segon pla narratiu, que ocupa moltes menys pàgines i es desenvolupa a base de flaixos boirosos, és deutor confès de H.G. Wells i se centra en una misteriosa expedició que explora l'illa a la recerca d'un enigmàtic "Punt Zero". El problema és que els dos plans avancen en paral·lel sense a penes influir-se; com que només conflueixen –s'expliquen mútuament– a la part final de la història, tot plegat fa un efecte estrany, més confús que sorprenent o suggeridor. A més, durant tota la primera meitat de la novel·la s'hi troba a faltar una línia argumental més definida, amb un conflicte més concret i un misteri més perfilat i apetitós. De bon principi se'ns informa sobre el caràcter especial de l'illa –un derivat

BIOKO
MARC PASTOR
AMSTERDAM/
PLANETA
424 PÀG./19,90 €

del món de la sèrie *Lost* amb unes gotes de *Fringe*–, però fins que no apareix la primera tribu massacrada, l'obra no té un motor que la impulsi i el lector no troba un esquer que l'enganxi.

Menys àgil i trepidant que les seves novel·les anteriors, escrita amb una prosa potser més descurada i funcional, *Bioko* també té passatges en què llampegueja el talent indubtable de l'autor: diàlegs d'un humor hilarant, frases d'una imaginació sentenciosa molt contundent i eficaç, escenes plenes de tensió resoltes amb gràcia i especiades amb el punt just d'efectisme... També és destacable la gratitud honesta amb què Marc Pastor va escampant a tort i a dret homenajes a molts autors i obres que admira. Tanmateix, *Bioko* no és, ni de bon tros, tan excitant com promet ser. No hi ajuda gens que l'edició –atractiva, amb bones il·lustracions d'Oriol Malet– estigui plena d'errates i contingui uns quants errors lèxics i sintàctics de pes. ♦♦